

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rvperti Ab-||batis Tvitiensis, Svmmi Disertissi=||miq[ue]
Theologi, sacris du[n]taxat literis omnia probantis, in XII.
prophetas mino-||res, Commentariorum Libri XXXII**

Rupert <von Deutz>

[Köln], M. D. XXVII.

VD16 B 3835

Prologvs Domini Rvperti Tvitiensis Abbatis In Explanationem duodecim
Prophetarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71859](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71859)

PROLOGVS DOMINI RVPERTI TVI
TIENSIS ABBATIS IN EXPLANATIONEM

duodecim Prophetarum.

Piritui sancto & omnibus, quoz per os ipse locutus est sanctis Prophetis, uir
illuſtriſſime Colonienſiu Archipraſul Frithericæ, iucundū eſſe noſtrū elo
quiū, non uane ſperamus: dū Chriſti filij dei ſacramenta prædicantes, ipſorū
teſtimonijs opportune, & cōuenienter utimur. Vno nanq; & eodē actu, dū
fidē noſtrā deo offerimus, ipſoz quoq; teſtes ſumus, ipſoz fidei teſtimoniū
perhibemus. Hoc nimirū illis gratū eſſe & iocundū non dubitamus. Ait em̄ unus illorum
Eſaias, in theſauro fidei et uerbo domini ualde copioſus. Et dixit dñs ad me. Sume tibi libz
grandē, & ſcribe in eo ſtilo hominis, uelociter ſpolia detrahe, cito prædare. Et adhibui mihi
hi teſtes fideles, Vriam ſacerdotē, & Zachariā filiū Barachiz, & acceſſi ad prophetiſſam,
& cōcepit & peperit filiū. Et dixit dñs ad me, Voca nomen eius, accelera ſpolia detrahete:
feſtina prædari, quia anteq̄ ſciat puer uocare patrē ſuū & matrē ſuā, auferetur fortitudo Da
maſci, & ſpolia Samariæ corā rege Aſſyrioz. ¶ Quis nā eſt liber ille grandis, quē ut ſume
ret ſibi iuſſum eſſe dicit, niſi uniuerſitas ſcripturaz ſanctarum, in qua ſunt fidelia teſtimonia
Chriſti, quod ſanctū primū ad Abrahā deus repromiſit: Et quid illi eſt, in tali libro ſcriptū,
ſe ſtilo hominis nomen pueri, de quo prædixerat. Ecce uirgo concipiet & pariet filiū, niſi
accepiſſe gratiā prophetiā, factūq; eſſe unū ex illis qui eiudē Chriſti uenturi teſtimonia
cōſcripſerunt, eundēq; teſtantur extitiſſe deū, priusq; per carnis natiuitatē ueniret in hunc
mundū. Hoc eleganter per tale nomen prædicatur, accelera ſpolia detrahete, feſtina præ
dari, & per talē nominis rationē, quia anteq̄ ſciat puer uocare patrē ſuū, & matrē ſuā, aufe
retur fortitudo Damasci, & ſpolia Samariæ corā rege Aſſyrioz. Qualis em̄ uel quanta eſt
acceleratio ſpolia detrahēdi, ſiue feſtinatio prædandi, prius ſpolia detrahete, prius prædari,
q̄ habere matrē uel uocare patrē, qui fuit Ioseph ſecundū adoptionē puero huic. Idē ergo
eſt ac ſi dicat, quia puer iſte quē uirgo cōcepit & peperit, deus erat priusq̄ idē homo fieret,
& ſaluauit Hieruſalē & Iudā à rege Damasci Raſin, & à rege Samariæ Facee filio Rome
liæ, qui tunc illū pariter impugnabant, & à cæteris quoq; hoſtibus, à quibus ille populus au
xilio ſuperno liberatus eſt. Profecto hmōi prophetias ſcribere, accedere fuit ad prophetiſ
ſam, de qua dicit, & acceſſit ad prophetiſſam, & cōcepit & peperit filiū. Quæ nā eſt illa pro
phetiſſa, niſi illa de qua prælocutus fuerat mater Emanuelis, uirgo Maria gratia plena, in
qua omnis prophetia implenda erat: Iſte acceſſus ad hanc prophetiſſam talis eſt, qualis in
troitus honorati uiri in ſanctuariū dñi, cū oblatiōe ſolenni, cū talento quod offerat auri pro
bati atq; puriſſimi. ¶ Teſtes huius rei, quod taliter ad prophetiſſam illā acceſſerit, quod p
phetiæ in ea cōplendæ ſuā portionē conſcripſerit, gratulatur ſe habere tā Apoſtolos ex Iu
dæis, q̄ ſanctos doctores ex gentibus, uerbis huiuscemodi. Et adhibui mihi teſtes fideles,
Vriam ſacerdotē, & Zachariā filiū Barachiz. Sacerdos Vrias, quod interpretatur lux mea
dñs, apoſtolica dignitas. Zachariās, quod interpretatur memor dñi. Filius Barachiz, id eſt
benedicti dñi, conuentus uel cœtus eſt eccleſiæ de gentibus, ſanctis ornatus doctorebus: q̄
rū omniū, uidelicet Apoſtolez atq; doctoz, ſi ſcripta perpēdas, palam eſt quia teſtes ſunt
Eſaiæ Prophetæ, quod optime ſenſerit & crediderit de puero hoc talis prophetiſſæ filio,
quia nimirū in prædicatione fidei huius, uerbis eius conſtāter utuntur. ¶ Quod de uno E
ſaiā diximus de cæteris quoq; prophetis dicimus: quia reuera datū eſt illis à ſpū ſancto, diu
dente ſingulis prout uult, ſumere librū grandē, id eſt ſanctā ſcripturā, cuius primā & ma
gnā portionē ſcripſit Moſes, & ſcribere in eo ſtilo hominis, id eſt eadē autoritate qua pri
mus Moſes ſcripſit, ſcribere aliquid pro uirili portionē, ſiue quod ab homine poſſet legi, &
tali modo accedere ad illā prophetiſſam, & inde habere teſtes duos, id eſt tā de Iudæis q̄ de
gentibus credentes, quod de Chriſto dei filio multū bene ſenſerint, & in ſpū ſancto locuti
ſunt: quæ gratia uere magna eſt. Nā legere quidē illū grandē librū pluribus datū eſt, pau
ciſſimis autē ſcribere in eo, & in ſanctaz canone ſcripturaz eſſe principes. ¶ Igitur ſicut in
initio diximus, ſanctis prophetis cū Chriſto iocundū eſſe noſtrū eloquiū, non uane ſpera
mus, dū Chriſti ſacramenta prædicantes, ipſorū conſeſſione & uerbis quæ ſcripſerūt, eūdē
A Chriſtū

Eſaiæ. 2

Ibidem. 7

Duo teſtes,
Apoſtoli et
ſancti do
ctores.

PROLOGVS RUPER. IN .XII. PROPHE.

Christū honoramus. Cui aut non sit optabile, talibus ac tantis regis æterni præconibus in hac parte iocunditatē & exultationē facere, ut gratulentur se tātæ rei nos testes habere? Bonā quippe uicissitudinē in tēpore opportuno ualebunt rependere. Ea spe uel expectatione scito me, pater mi, sicut in cæteris scripturis, ita & in uolumine duodecim prophetarū operā dedisse ad quærendū Christū, cuius ueritas eorū corda possedit, ora repleuit, calamū rexit ut per omne quod scriberent, ad eius gloriā & honorē tenderent. Hoc nūc dico à quo ipse nō dissentis, quod sicut de quadā terra scriptū legimus, quia ibi nascitur aurū, & aurū terræ illius optimū est, ita de sancta prophetica scriptura recte dicas, quia in hac inuenitur Christi filij dei testimoniū, & testimoniū scripturæ huius optimū est. Tu mihi, & tecū paxillus modicus, attamen fidelis & in loco fideli fixus, cœnobij Sygebergensis Abbas Cuno fidei & scientiæ domesticus, stimulū apposuisti, sicut in cæteris quibuldā, ita & in parte ista: ut quāuis piger essem, nō tamē usquequaq; dormire possem, quū & hoc uolumē aliquate nus attingerē. Quod iā feci usq; ad finē Micheæ, qui in hoc ordine sextus est. Septimus se quebatur Naum, sed quia is de aduentu Christi fere nihil tale dicit, quod illū proprie nuntiet ipso sono literali, refriguit studiū, quia contracta est admodū iocunditas quæ difficultatē tolerabilē in alijs fecerat. Ecce per hanc occasionē imperfecto opere rē sedi ego piger operarius, fortassis nihil de sex posterioribus prophetis præsumpturus. Cur in hac re nunc solito pigrior sum? Nomen inane mihi non absq; labore dedisti.

PROLOGVS RUPERI IN OSEE
PROPHETA M.

Primus in ordine duodecim Prophetarū ponitur Osee. Huius ad intelligentiā q̄to sapiētiae lumine opus sit, ipse nō leuiter innuit, cū in calce uoluminis ita dicit. Quis sapiens, & intelligit ista: intelligens, & sciet hæc? Sic nāq; admirando interrogās, interrogādo admirās: laus affirmat quod diligētē & multa cū industria preciosas in angusta litera quā profundissime absconderit spiritualis intelligentiæ margaritas, adeo ut quisq; eorū qui meditātur in lege dñi, totis sancti studij uiribus adhibitis eas inuenit, hic uere sapiens atq; intelligēs reputāndus sit. ¶ Dicit ergo quis. Quorsum tendebat talis diligentia? Nunqd sanctus prophetæ spūs, qui in isto atq; in cæteris loquebatur, sensus sui thesaurū nobis occultū esse uolebat? Nunqd beniuolus nō est spūs sapientiæ prophetica, & iccirco taliter se abscondebat, ut nos eā aut uix aut nunq; possemus inuenire? Imō ut inueniri posset, iccirco sapientia hæc abscondita, & thesaurus hic occultus est. Nisi eīn sese abscondisset, nimirū hodie inueniri nō posset. Hoc tūc demū recte aduertis, si statū temporis illius rite perpēdis. Nunquid em̄ prophetæ suis quicq; tēporibus tā libere loquebantur, q̄ licenter hodie legūtur? Nunqd nō in multa formidine prophetabāt? Dicit nāq; unus ipsoꝝ. Si occiditur in sanctuario dñi sacerdos & propheta, formido & laqueus facta est uaticinatio & cōtritio. Siquidē uaticinātes occidebātur, & ipsa uaticinatio laqueus fiebat illis, ut quasi iuste & rationabiliter occidi uiderētur. Exēpli gratia. Esaia, quāuis esset sanctus & nobilis, ut pote, cuius Manasses rex, gener exiit, id quod uaticinatus fuerat, dicēdo. Vidi dñm sedētem super soliu excelsum & eleuatū: laqueus fuit. Nam in lege dñs dicit Mosi. Nō em̄ uidebit me homo, & uiuere potest. Ergo apud iudices iniquos quasi ex ore & uaticinatione sua illaqueatus est, q̄ sanctæ legi & ipsi dño cōtraria dicere præsumpsisset, scribendo se dominū uidisse, cū dñs dixisset se nō posse uideri ab homine: atq; ita habito quasi iudicio condemnatus est. Deniq; ab hoc illū Hebræi à iam dicto ipsius genero Manasse sectū esse prohibēt. Quid putas illi euenisset, si quēadmodū dixerat, uidi dñm sedētem super soliu excelsum & eleuatū: ita etiā nudo sermone dixisset, quomodo uel quali ordine idē dñs ab ipsis Iudæis crucifigēdus, & tunc demū resurgendo ex mortuis in illud excelsum paternæ dextere soliu esset eleuāndus? Nimirū nō expectassent illi, ut saltē cū iudicio cōdemnarēt, sed sicut beato prothomartyre Stephano dicēte, Ecce uideo celos apertos, & filiū hominis stātem à dextris uirtutis dei, qui utiq; crucifixus fuerat ab illis: non expectauerunt ut perageretur iudicium, sed exclamantes continuerunt aures suas, & impetum fecerunt unanimitet in eum.

Thesaurus
absconditus

Thren. 2

Cur occisus
est Esaias.
Esaia. 6

Exo. 33.

Actu. 7

in eum, ita insaniētes tāquam pro zelo domini fortiter cōclamantes, simul irruissent in eū. ¶ Nec uero tantum de sua morte solliciti formidabāt ne occiderētur, quam ne sacræ periclitarentur literæ, & de hominū memoriā tollerentur. Etenim nūc quidem, cum ab alijs prophetæ occiderentur, ab alijs propheticæ literæ custodirētur: tūc autem si tantum sceleris pœnā ludæis euenturam palā enunciarēt, nequāq̄ custodirētur. Exempli gratia. Quando uerba domini, quæ Baruch scriba ex ore Hieremiæ scripserat, rex combussit, scindēs uolumen scalpello scribæ, & proijciens in ignem, Elnathan, & Dalaias, & Gamarias cōtradixerunt regi, licet nō audierit eos. Profecto si ea, quæ de passione domini, & de futura subuersione ciuitatis, & rebus, & nominibus cōscripisset, nō modo nō prohibuissent uolumen illud scindi siue comburi, uerum etiam & uniuersam illius, qua nūc ecclesia Christi fruitur, scripturam propheticā perdere festinassent, ipsum quoq̄ nō tantum misissent in lacum, ut iam fecerāt, uerum etiam aut uiuū igni tradidissent, aut alio quolibet modo crudeliter occidissent. Cōtemperādum itaq̄ tūc erat tempori, quatenus & scripturas ueritatis spiritus sanctus cōderet, & tamen ueritas nō usq̄ quaq̄ damnosum uenturis seculis odium sibi pareret. Si enī Christus dei filius in Psalmo loquitur. Deus ostēdit mihi super inimicos meos ne occidas eos, ne quādo obliuiscātur populi mei. Disperge illos in uirtute tua: cur non & prophetis Christi cōueniat dicere, Deus ostēdit nobis super fornicatrices istas, Oollā atq̄ Oolibam, quarū altera Samaria, altera est Hierusalem, ne nimis exasperetis eas, ne quando obliuiscātur mei, siue ignorātiā dei semper habeāt uenturi populi, si istæ scripturas recipere aut cōseruare uoluerint, ut imini discretionē prouida, occultate sub figuris & ænigmatibus descensuræ ad terras diuinitatis mysteria. ¶ Igitur cum dicit hic unus ex illis, primus (ut iam dictum est) in ordine prophetarum duodecim. Quis sapiēs, & intelliget ista, intelligēs, & sciet hæc, atq̄ hoc dices manifeste sensus occultos & intellectu difficiles in litera ænigmatica sese signasse cōfirmat: recte non iudicatur tanquā inuidus, sed honoratur tanquā prouidus. Quippe qui bonū thesaurum futuris gratiæ cohæredibus in tuto reposuit, clauim illi derelinquens cui dereliquit Dauid, qui Psalms, nihilominus clausos cōscripsit: ut aperiret ipse quibus uellet in plenitudine temporis. Vnde & in Apocalypsi sanctus & uerus dicitur habēs clauim Dauid qui aperit, & nemo claudit, claudit & nemo aperit, dicitq̄ angelo Phyladelphie. Ecce dedi ostium apertū coram te, quod nemo potest claudere. Ipse nobis aperire dignetur ostiū intelligentiæ, per quod priores & patres nostros, ecclesiæ magistrōs introducere dignatus est, ut nos quoq̄ cum illis uidere queamus, quid, quādo, uel quomodo fecerit deus, per quod assimilatus sit in manu prophetæ huius, semel & iterum, ac tertio ad mulierem fornicariā accedentis, & ex ea duos filios et filiam generantis, et post hæc adhuc mulierem adulterā adeuntis. Nam quod hæc in similitudinem sui propheta facere sit iustus, ipse testatur, qui in hoc eodē loquitur. Et locutus sum per prophetas, et ego uisionem multiplicauit, et in manu prophetæ assimilatus sum. ¶ Nam cum et illud nō ab re est querere, sanctos istos prophetas suis in temporibus tam exosos, ut pleriq̄ ex eis crudeliter interfecti sint: quæ causa eos defenderit, et tantum genti illi, quāuis peccatrici, commendauerit, ut literas eorū in eodem receperit apice canonicæ autoritatis, in quo et ipsam legē Mosi. Quod si quæris opportune, respondetur, quia uere dignitati illorū subuenit autoritas et iudicium sanctæ et prouidæ legis domini. Dixerat namq̄ dominus, sicut habes in libro Deuteronomij. Propheta autē, qui arrogātia deprauatus, uoluerit loqui in nomine meo, quæ ego nō præcepi illi ut diceret, aut ex nomine deorum aliorum, interficietur. Quod si tacita cogitatione responderis, quomodo possum intelligere uerbū quod non est locutus dñs, hoc habebis signum, quod in nomine domini propheta ille prædixerit et non euenerit, hoc dñs nō est locutus, sed per timorem animi sui propheta cōfinxit, et iccirco nō timebis eū. Cum hæc dicit iusta et irrefragabilis lex, ergo ecōtra quod in nomine domini propheta prædixerit et euenerit, hoc dñs est locutus, iccirco timebis eū. Porro sancti prophetæ isti, cū mitterētur ad prænūciandum de longinquo Christi aduentum, simul etiam de propinquo datū uel iniunctum est illis prophetare illud, in quo citius ueraces comprobari possent, scilicet imminētem ab Assyrijs Israheli captiuitatē, itemq̄ instātem Iudæ quoq̄

Cur obscure scripserunt prophetæ.

Hiere. 36

Psal. 78

Ezech. 23

Infr. 14

Clauis Dauid. Apoca. 3

Infr. 13
Questio de prophetis.

Deute. 18